

Zachęcamy do zapoznania się z dobrymi praktykami dot. dobrostanu młodzieży. Każda ze wskazanych praktyk dot. innego środowiska pracy z młodzieżą oraz różnorodnych sytuacji, co wzbogaca profilaktykę zdrowia psychicznego młodzieży.

KRAJ WDRAŻANIA: Hiszpania

TYTUŁ: „Program: Młodzi Badacze”

1. PROBLEM

Bycie młodą osobą zainteresowaną działalnością naukową może wiązać się z ograniczeniami oraz niewystarczającymi możliwościami rozpoczęcia własnych badań i zaangażowania się w działania innowacyjne już na etapie szkoły średniej lub studiów. W wielu systemach edukacyjnych młodzi ludzie mają ograniczony dostęp do rzeczywistych procesów badawczych, praktycznych doświadczeń naukowych, programów mentoringowych oraz możliwości prezentowania rezultatów swoich projektów.

Niestety potencjał młodzieży w zakresie udziału w nauce i innowacjach jest

często niedoceniany, ponieważ młodzi ludzie nie są jeszcze w pełni włączeni w środowisko akademickie i badawcze. Jednocześnie mogą oni odgrywać istotną rolę w poszukiwaniu rozwiązań dla wyzwań społecznych, technologicznych i środowiskowych.

Zgodnie z obserwacjami ekspertów edukacyjnych oraz wynikami badań, w tym obszarze społeczeństwo i środowisko naukowe mierzą się z następującymi problemami:

- niska widoczność utalentowanej młodzieży,
- ograniczony dostęp do możliwości praktycznego eksperymentowania i tworzenia innowacji,
- niewystarczające uznanie młodych badaczy jako aktywnych uczestników rozwoju nauki,
- niski poziom motywacji młodych ludzi do wyboru kariery naukowej.

Autorzy projektu wskazują na brak skutecznych mechanizmów wspierających młodzież w rozwijaniu kompetencji badawczych, zainteresowań naukowych oraz kreatywnego podejścia do rozwiązywania problemów.

2. CEL

Głównym celem inicjatywy projektowej było promowanie działalności badawczej wśród młodych uczniów (na poziomie szkoły średniej) poprzez wspieranie projektów badawczych oraz inicjatyw tworzonych i realizowanych przez młodzież.

Cele szczegółowe projektu obejmują:

- rozwijanie krytycznego myślenia wśród młodych uczniów,
- wspieranie kreatywności i innowacyjności wśród utalentowanej młodzieży,
- prezentowanie i upowszechnianie innowacyjnych pomysłów oraz projektów badawczych opracowanych przez młodych uczniów,
- zachęcanie młodych ludzi do rozwijania zainteresowań naukowych i wyboru ścieżki związanej z nauką,
- zwiększanie udziału młodych uczniów w wydarzeniach naukowych oraz praktycznych działaniach eksperymentalnych.

W perspektywie długoterminowej program „**Młodzi Badacze**” przyczynia się do wzmacniania zaangażowania utalentowanej młodzieży w działalność naukową, edukację wyższą oraz rozwój osobisty i społeczny młodych ludzi.

3. GRUPA DOCELOWA

Grupą docelową Programu „**Młodzi Badacze**” są młode osoby w wieku 15–20 lat, w szczególności:

- uczniowie szkół ponadpodstawowych,
- uczniowie szkół średnich zainteresowani nauką i innowacjami,
- młodzi ludzie realizujący własne projekty badawcze lub projekty o charakterze aplikacyjnym.

Uczestnicy mogą zgłaszać się do programu indywidualnie lub jako członkowie małych zespołów projektowych.

Program jest realizowany i promowany poprzez:

- szkoły ponadpodstawowe,
- instytucje edukacyjne,
- konkursy i konferencje naukowe,
- młodzieżowe platformy akademickie.

Dzięki otwartej formule program umożliwia młodym ludziom rozwijanie zainteresowań naukowych, zdobywanie praktycznych doświadczeń badawczych oraz nawiązywanie kontaktu ze środowiskiem naukowym i edukacyjnym.

4. OPIS DZIAŁANIA

Program jest realizowany poprzez krajowy system działań badawczych dla młodzieży, koordynowany przez Hiszpański Instytut Młodzieży (INJUVE) we współpracy z Ministerstwem Nauki, Innowacji i Uniwersytetów.

Program został uruchomiony jako inicjatywa łącząca konkursy naukowe, kongresy, mentoring oraz publiczne upowszechnianie projektów badawczych tworzonych przez młodych ludzi.

Główne działania realizowane w ramach programu obejmują:

- ogólnokrajowe nabory projektów badawczych przygotowywanych przez młode osoby w wieku 15–20 lat (Certamen Jóvenes Investigadores),
- zgłaszanie projektów z zakresu badań podstawowych, badań stosowanych oraz tworzenia prototypów w różnych dziedzinach nauki, obejmujących m.in.

nauki ścisłe, inżynierię, nauki społeczne, nauki humanistyczne, badania środowiskowe oraz technologie,

- mentoring i opiekę merytoryczną nad młodymi uczestnikami — zarówno osobami indywidualnymi, jak i zespołami — prowadzoną przez tutorów, nauczycieli lub pracowników młodzieżowych,
- ocenę najlepszych projektów młodzieżowych poprzez krajowe procedury ewaluacyjne prowadzone przez komisje złożone z przedstawicieli środowisk akademickich i naukowych,
- organizację corocznego ogólnokrajowego **Kongresu Młodych Badaczy**, podczas którego wybrani uczestnicy publicznie prezentują i bronią swoje projekty przed ekspertami, specjalistami oraz komisjami akademickimi,
- realizację tematycznych sesji prezentacyjnych w ramach **Kongresu Młodych Badaczy** obejmujących następujące obszary: nauki fizyczne, chemia i matematyka, sztuka i nauki humanistyczne, technologia i inżynieria, nauki społeczne i prawne oraz nauki o Ziemi i nauki o życiu,
- tworzenie platform networkingowych umożliwiających uczestnikom nawiązywanie kontaktów z badaczami, edukatorami, tutorami i innymi osobami wspierającymi rozwój naukowy młodzieży,
- ustanawianie oraz przyznawanie nagród finansowych, wyróżnień honorowych, możliwości odbywania staży badawczych w instytucjach naukowych oraz zaproszeń do udziału w międzynarodowych konferencjach naukowych,
- publikowanie wybranych prac badawczych i artykułów w czasopismach naukowych w celu włączenia młodych badaczy do środowiska naukowego oraz promowania ich innowacyjnych rozwiązań,
- rozwijanie zainteresowań naukowych i zdobywanie praktycznych doświadczeń badawczych przed rozpoczęciem edukacji akademickiej poprzez metody uczenia się opartego na doświadczeniu i samodzielnym odkrywaniu.

Program osiąga znaczące rezultaty oraz wywiera długofalowy wpływ na poziomie krajowym, przyczyniając się do zwiększenia aktywności i produktywności młodych osób w obszarze nauki i innowacji.

Zgodnie z oficjalnymi raportami programu inicjatywa charakteryzuje się wysokim poziomem uczestnictwa, obejmując m.in.:

- 282 zgłoszone projekty w 2012 roku,
- 366 uczestników w 2013 roku,
- 40 wybranych projektów zaprezentowanych podczas Kongresu Młodych Badaczy w 2023 roku,

- 39 nagród dla uczniów oraz 8 nagród dla tutorów przyznanych w ramach edycji programu Certamen Jóvenes Investigadores w latach 2024–2025.

Realizacja programu łączy edukację formalną, uczenie się pozaformalne, popularyzację nauki oraz aktywne uczestnictwo młodzieży. Tworzy krajową platformę i przestrzeń, w której młodzi ludzie mogą aktywnie przyczyniać się do rozwoju badań naukowych, innowacji technologicznych, tworzenia wiedzy oraz wzmacniania własnego potencjału i dobrostanu.

5. INNOWACYJNOŚĆ

Nowa wartość, jaką wnosi ten program, polega na promowaniu nauki już na poziomie edukacji przeduniwersyteckiej oraz zachęcaniu młodych ludzi do aktywnego udziału w rozwoju nauki, a także do odkrywania i rozwijania przyszłej ścieżki zawodowej związanej z działalnością naukową lub badawczą. Program umożliwia młodym ludziom prowadzenie samodzielnych badań wykraczających poza tradycyjne ramy zajęć szkolnych, uzyskanie uznania dla swojej pracy oraz prezentowanie własnego potencjału badawczego. W rezultacie przyczynia się również do wzmacniania ich poczucia sprawczości, motywacji oraz dobrostanu psychicznego.

Dzięki współpracy pomiędzy sektorem publicznym, przedsiębiorstwami, instytucjami edukacyjnymi oraz młodymi ludźmi projekty realizowane przez uczestników zyskują większą widoczność społeczną. Takie partnerstwo sprzyja nie tylko promocji młodych talentów, lecz także budowaniu bardziej otwartego i zaangażowanego środowiska wspierającego rozwój nauki i innowacji.

6. REZULTATY

Zaobserwowane rezultaty obejmują:

- zwiększenie zainteresowania karierą naukową wśród młodych uczniów,
- rozwój kompetencji badawczych i analitycznych młodych ludzi,
- wzmacnianie umiejętności krytycznego myślenia,
- poprawę kompetencji komunikacyjnych i prezentacyjnych uczestników konkursów oraz kongresów,
- zwiększenie widoczności innowacyjnych działań młodzieży oraz ich wkładu w rozwój społeczny.

Inicjatywa przyczynia się do tworzenia pozytywnych wzorców wśród młodych badaczy oraz promuje kulturę innowacyjności i ciekawości naukowej wśród młodzieży.

Dzięki udziałowi w programie wielu młodych ludzi wzmacnia również swoją pewność siebie, motywację oraz zaangażowanie w działania edukacyjne i rozwój własnych zainteresowań.

7. WPŁYW

W dłuższej perspektywie program przyczynia się do rozwoju kultury naukowej wśród młodych ludzi, wzmacnia ich uczestnictwo w działaniach innowacyjnych, promuje aktywne obywatelstwo oraz kreatywność, a także wspiera przyszły rozwój akademicki i zawodowy uczestników.

Inicjatywa wywiera pozytywny wpływ zarówno na uczestników, jak i na instytucje edukacyjne. Młodzi ludzie stają się bardziej zaangażowani w działalność naukową oraz poszukiwanie rozwiązań problemów społecznych, natomiast szkoły i lokalne społeczności korzystają z większego poziomu innowacyjności oraz rozwoju edukacji opartej na badaniu, eksperymentowaniu i odkrywaniu.

Program przyczynia się również do zwiększenia widoczności młodych talentów na poziomie krajowym oraz wzmacnia postrzeganie młodych ludzi jako aktywnych twórców zmian społecznych i współtwórców wiedzy.

8. MOŻLIWOŚĆ ZASTOSOWANIA DOBREJ PRAKTYKI W RÓŻNYCH KONTEKSTACH KULTUROWYCH I SPOŁECZNYCH

Praktyka charakteryzuje się wysokim potencjałem transferowalności, ponieważ może być dostosowana do różnych środowisk edukacyjnych i społecznych, a także wdrażana w odmiennych krajach i kontekstach kulturowych.

Program — w całości lub poprzez wybrane elementy i inicjatywy — może być realizowany poprzez:

- szkoły ponadpodstawowe,
- szkoły średnie,
- krajowe i lokalne organizacje oraz stowarzyszenia,
- małe projekty edukacyjne i społeczne,
- projekty mobilności Erasmus+,

- o lokalne inicjatywy na rzecz innowacji.

Główną zaletą programu jest to, że nie wymaga wysoko specjalistycznej infrastruktury ani kosztownego zaplecza technicznego. Jego zakres i skala mogą być dostosowywane do dostępnych zasobów danego kraju, instytucji oraz lokalnego środowiska.

Elastyczna formuła programu umożliwia jego wdrażanie zarówno w małych, lokalnych inicjatywach, jak i w szerszych działaniach edukacyjnych, wspierających rozwój kompetencji badawczych, kreatywności oraz zaangażowania młodych ludzi w naukę i innowacje.

9. ŹRÓDŁO:

1. Instituto de la Juventud (INJUVE) (2024). *Platforma programu krajowego: „Certamen Jóvenes Investigadores – Promowanie badań naukowych wśród młodzieży”*. Oficjalny portal internetowy Hiszpańskiego Instytutu Młodzieży. Dostęp: <https://www.injuve.es/programas-injuve/jovenes-investigadores>
2. Ministerstwo Nauki, Innowacji i Uniwersytetów Hiszpanii (2024). *Portal instytucjonalny: „Krajowe polityki w zakresie innowacji, nauki i rozwoju szkolnictwa wyższego”*. Oficjalny portal internetowy Rządu Hiszpanii. Dostęp: <https://www.ciencia.gob.es/>
3. Instituto de la Juventud (INJUVE) (2023). *Materiały kongresowe i raporty: „Materiały z 35. Kongresu Młodych Badaczy – Udział młodzieży i propozycje młodych ludzi w obszarze nauki”*. Oficjalne wydawnictwa INJUVE. Dostęp: <https://www.injuve.es/conocenos/ediciones-injuve/actas-del-35o-congreso-de-jovenes-investigadores>
4. Instituto de la Juventud (INJUVE) (2022). *Strategia krajowa i raport ewaluacyjny: „Śródkresowy raport ewaluacyjny Strategii Młodzieżowej 2030 – Polityki w zakresie włączenia społecznego, uczestnictwa i edukacji naukowej”*. Oficjalna publikacja rządowa. Dostęp: <https://www.injuve.es/conocenos/ediciones-injuve/informe-de-evaluacion-intermedia-de-la-estrategia-de-juventud-2030>